

עין משפט גד מצוה

כמ:

בך אדם עשוי שאלו הלהשביע את בניו. והוא דלמך בגט פשוט (ב"ב דף קע"ב). שכיב מרע שהודה א"ל אתם עדיי משום דלזין אדם משטנה בשעת מיתה ואמאי לא אמרינן כדלמך הכא שלא להשביע את בניו וי"ל דהתם מייירי שתבעוהו והודה דלא שייך טענה שלא להשביע אלא טענת משטנה ואע"ג דלמרינן לעיל דטענת משטנה לא טעינן ליה לבניו טעינן כדמשמע התם דאי לאו דלזין אדם משטנה בשעת מיתה טעינן ליה וטענת שלא להשביע אפי' לדידיה טעינן כמו שטען רב נחמן להוא גברא:

הודרה בפני ב' וקנו מידו בותבין. ואע"ג דלא אמר כתבו משום דסתם קנין לכתיבה עומד כדפ"ה מיהו אם רצה לחזור חזר כדלמך (שם דף ע"ו). וכן כשדה זו לפלוגי וכתבו את השטר חזר בשטר ואינו חזר בשדה והא דלמך בפ' אע"פ (כמויות דף נה.) אמר לעדים כתבו וחתמו והבי ינה קנו מיניה לא כריך לאמלוכי לאו דוקא כמותו דה"ה אע"ג דלא אמר כתבו והאי דקאמר כמותו משום סיפא נקטי' דהיכא דלא קנו מיניה אף ע"ג דלמך כמותו כריך לאמלוכי והא דקאמר קנו מיניה לא כריך לאמלוכי ביה לאו משום שאינו יכול לחזור בשטר אלא מסתמא כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו תדע דהא לא קנו מיניה פשיטא דמני הדר ביה ואיכא למ"ד א"ל לאמלוכי ביה וא"ת כיון דלזני חזר בשדה מי"ט חזר בשטר אי שטר מתנה הוא מאי נ"מ ואי שטר מנכ הוא ומשום משעבדי הא אמרינן בחזקת הצתים (ב"ב דף מ"א): המוכר את שדהו צדידים גובה מנכסים משועבדים וי"ל דלא ניחא ליה לדיפשו שטרה עילויה דקלא אית צהו חייילי נכסיה כסצוריס שהן שטרי חזו והא דלמך בהגזל קמא (ב"ב דף ק"ח). גבי השורף שטרו של תצירו דאי איכא סהדי לדיעי מאי כתב ציה ליכתב שטרה אמרינן התם שאני שכר היה לו שטר דלזין לו להפסיד כמו: **בזר בר רב אשי אמר ב'**. בשזעומ (דף מ"א. ושם) פירש הריצין בשם ר' עמי' וצשס רצינו גרשון הלכה כמר צר רב אשי צמיפך שזועה ואודיתא. אודיתא הך דהכא מיפך שזועה דפרק שזועה דהיינים (שם) דאפילו דלאורייתא מהפכינן וכן רב האזי פסק כמותו צמיפך שזועה והציא ראה מדלמך התם האי מאן דמפיק שטרה על צצריה ואמר ליה אידך אישצבע לי דלא פרעתוך דלמרי' ליה אישצבע ליה ולא דמי כלל דתתם לא רמיא עליה שזועה דלאורייתא וצסקר תנאים ואמוראים [סימן ל"ח] כתוב דצכולי הש"ס הלכתא כמר צר רב אשי צר ממיפך שזועה ואודיתא וכן פסק צה"ג דלזין הלכה כמותו צמיפך שזועה וצערון פסק וכן בתשומת הגאונים דלא מהפכינן שזועה דלאורייתא ור"ח פסק כמר צר רב אשי צר ממיפך שזועה ומורי דפרק צהנמה המקהה (חולין דף ע"ו):

(שם) ונתן עליו סימן כולו הפך לצן: ודילמא

רבינו חננאל

החזו דאכתיקיה סהדי בכלתא א"ל מנה לי בידך א"ל אין עירי ושכבי ליהון עלך סהדי א"ל לאו אמר רב כהנא האמר לאו. ההוא דאכתיקיה סהדי בבקרא א"ל מנה לי בידך א"ל אין חיי ומיתו ליהוון עלך סהדי א"ל לא אמר ריש לקיש האמר ליה לאו. אמר רבינא הא דק"ל וצריך שיאמר אתם עדי לא שנת אמר (מלוה) [לוה] ולי' אמר אבד [לוה] [מלוה] ושהתיק ליה שפיר דמי וסודרותא מפלייתא היא דהני משום דאמרו ליה לאו אמרינן אינה עדות שתייר חזר בו הא אשתיק שפיר דמי: ירושלמי' חד בר נש אצווח לחביריה בסודרתא גו אריסטון א"ל הב לי כך וכך דאת חייב לך א"ל [אין] בתי דקמון א"ל לינא חייב לך כלום והוא אית לי סהדי דאוריית לי א"ל לא אוריית לך אלא בנין דלא מיטערב מניסתך. אוקא קומי ר' אמי אמר דהא היא דאמר ר' יוחנן מהמכזיב עדים אחורי הגדר לא עשה כלום: **ההוא** דהוה קרו ליה קב ריש אמר מאן מסיק בי אלא פלוני ופלוני תבעוה קמי דרב נחמן אמר רב נחמן אדם עשוי שאלו הלהשביע את בניו וי"ל דלמך כמותו פשיטא דמני הדר ביה ואיכא למ"ד א"ל לאמלוכי ביה וא"ת כיון דלזני חזר בשדה מי"ט חזר בשטר אי שטר מתנה הוא מאי נ"מ ואי שטר מנכ הוא ומשום משעבדי הא אמרינן בחזקת הצתים (ב"ב דף מ"א): המוכר את שדהו צדידים גובה מנכסים משועבדים וי"ל דלא ניחא ליה לדיפשו שטרה עילויה דקלא אית צהו חייילי נכסיה כסצוריס שהן שטרי חזו והא דלמך בהגזל קמא (ב"ב דף ק"ח). גבי השורף שטרו של תצירו דאי איכא סהדי לדיעי מאי כתב ציה ליכתב שטרה אמרינן התם שאני שכר היה לו שטר דלזין לו להפסיד כמו: **בזר בר רב אשי אמר ב'**. בשזעומ (דף מ"א. ושם) פירש הריצין בשם ר' עמי' וצשס רצינו גרשון הלכה כמר צר רב אשי צמיפך שזועה ואודיתא. אודיתא הך דהכא מיפך שזועה דפרק שזועה דהיינים (שם) דאפילו דלאורייתא מהפכינן וכן רב האזי פסק כמותו צמיפך שזועה והציא ראה מדלמך התם האי מאן דמפיק שטרה על צצריה ואמר ליה אידך אישצבע לי דלא פרעתוך דלמרי' ליה אישצבע ליה ולא דמי כלל דתתם לא רמיא עליה שזועה דלאורייתא וצסקר תנאים ואמוראים [סימן ל"ח] כתוב דצכולי הש"ס הלכתא כמר צר רב אשי צר ממיפך שזועה ואודיתא וכן פסק צה"ג דלזין הלכה כמותו צמיפך שזועה וצערון פסק וכן בתשומת הגאונים דלא מהפכינן שזועה דלאורייתא ור"ח פסק כמר צר רב אשי צר ממיפך שזועה ומורי דפרק צהנמה המקהה (חולין דף ע"ו):

(שם) ונתן עליו סימן כולו הפך לצן: ודילמא

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

לא היו דברים. לא הודיתי לך. והרי עדים ששמעו: **הוחזק כפרן**. ואינו נאמן עליו בשזועה: **כל מיני דכדי לא דכירי אינשי**. דברים של חנם כלומר הואיל ואותה הודאה דכרי רוח היו שהשטה בו לא דכירי אינשי ושכח אותה הודאה: **כילתא**. יריעה הפרוסה סביבות המטה: **עירי ושכבי ליהוון עלך סהדי**.

רוצה אתה שיהו כל השומעין מעידין צין ויעורין צין ישינים שהיה מכיר זה בו שלא יודה בפני עדים אמר כלבו שמא יאה סכור שכולם ישינים ויאמר הן: קצ רשו. מלא קצ שטרות יש עליו: **מאן מסיק צי**. למי אני חייב כלום: **אדם עשוי**. לומר לצריות חייב אני מעות לפלוני להמתחק מעין הרע: **שאל להשביע**. שלא ליראות שצע מממון: **עכברא דשיבי אדינרי**.

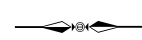
שעיר שלא נהנה מממונו כעכבר זה ששוכב על דינרי וצב ואינו נהנה הנחי מהן: **ניווול ונייהדר**. נשלב הנחי שקיבלנו: **כבר הורה זקן**. ר' ישמעאל שקיבלתם על פיו ולא לחלוק על מה שעשה: **וקנו מידו**. כותבין שטר הודאה ואע"פ שלא אמר כתבו דסתם קנין לכתיבה עומד: **ואס לאו אין כוסצין**. ואע"ג דלמך לכה אתם עדיי ומייד לשלם לו אפילו הכי ניחא ליה מלוה על פה ממלוה בשטר: **שלושה**.

עשאן בית דין והפקירן הפקר ויחולין לשנותו לעשות מלוה בשטר ולהיות צמקום הלוה לעשות שליח לכותבה: **אודיתא**. שטר הודאה בפני שלשה של קנו מידו: **כינפי ויפצי**. שלשה שהיו יושצין וצב והודה לו בפנייה ולא הואיל ולא זימנס וקינצום לכן לא נעשו צ"ד אלא עדים דלילמא לך לא הוו אלא מרי הוה מודי ליה קמיייהו ולא הוה מהדר אחר צ"ד: **כנפינהו איהו כסצין**. דמדכניף תלתא דעמיה אזי דינא: **דקבעי דוכתא**. כדרך הדיינין: **ושלתו**. שליח בשמיייהו ללמיני קמיייהו לדינא ואודיי והואיל ועומד צין נעשית כמלוה בשטר שגליה לכל הלך כצצין: **במקרקעי**. קרקע שהיה ראצון מוחזק צה והודה לשמעון שהיא שלו: **כוסצין**. דהא כיון דאודיי ליה דידיה הוא ולא מיסכרה גוצייתא דשלמא ממלטלי מלוה להוצאה ניתנה וחזו בעלמא הוא ומלוה על פה ריעא ממלוה בשטר ולא ניחא ליה לאלומא אכל הכא גלויי מילתא בעלמא הוא: **דימהריא**. שם מקום: **איפסגו בעינייהו**. בשעת הודאה: **מאי** מי אמרינן כיון דצצורין ומונחין אודיי ליה כל היכא דלייתנהו דידיה הוו או דילמא כיון דמלוה להוצאה ניתנה שמה יוציאה ולא ניחא ליה למיחוי שטרה עילויה וצדוהא צפני שני עדים קאלמר: **היא אודיתא**. שני חתומים עליה: **נעשה גדול**. המוכר דקיימא לן (ב"ב דף קנ"ו) ולמכור צנכסי אציו עד שיהא צן עשרים. הכא נמי כיון דשנים לא מצי כתבי אלא צרשותו ודלי' איהו אמר להו: **דאנן לא ידיעינן**.

כלומר יש דינין הרבה שאין צקיין בהלכה זו שאמרנו דשנים שלא קנין מעדו און כותבין: **דוכין פיסגמי**. לא היה כתוב צה זכרון עדות צלשון עדים אלא צלשון זכרון דברים והוא לשון דינין: וכל

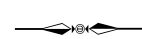
מסורת הש"ס

(א) ג"ל אמר ליה וביא בשאלתו פ' ויקרא ק"י סי"ח. (ב) ג"ל ר"ש בן לקיש. (ג) צ"ב קע"ד. (ד) לעיל כד. שנת נא. יצמות ק"ג. (ה) גברי"ן וצרי"ש לפא וכן מוכרת, (ו) קידושין מה: מגילה ה, (ז) כתובות י"ט. צ"ב ק"ה, (ח) ג"צ ק"ג. (ט) גמולין ע"ז: כתב רש"י וממר צר רב אש קיי"ל בכל דוכתא צר ממודיתא ומיפך שזועה ויכ"ר מוס' בשם רש"י ובשזעומת מא. כתבו מוספות ד"ה ולמר ט' רי"ן בשם הקושטער וצע' מוספות וימא פ. ד"ה מר וכתובות פד. ד"ה והוא דף ע"ו. ד"ה אלמנה וחולין ע"ו: ד"ה מר.

מוסף רש"י

אלא אם כן נעשה גדול. כל משטה השטר בצולוס. הלקח המוכר (כתובות ט'). טמן ומקבל ועדים כולם גדולים וצריכים (רשב"ם ב"ב ע"ה).

רבינו חננאל (הבשך)

בפני שנים וקנו מידו כותבין דסתם קנין לכתיבה עומד ולא צריכין לאמלוכי ביה הודה בפני ג' ולא קנו מידו. רב אמר כותבין רב אסי אמר אין כותבין הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי ורעא כתבי עד דממלכי ביה קיי"ל כותייה. אמר לה הא אודיתא הוו כניפי ויתבי ואתא ואודיי ליה קמייהו לא כתבי אבל אין כניף ואייתו איהו לסהדי כתבי. רבא אמר אפילו כניף אייתו להו לא כתבי עד דאמר להו הוו עלי דיניי. מר בר רב אשי אמר לעולם לא כתבו עד דקבעי דוכתא ושלתו ומזניני ליה קיי"ל דלית הלכתא (א) כבר רב אשי בהא. מטלטלי א"צ"ג הדהוא אי אמר להו כותבו כותבין ואם לאו אין כותבין והלכתא כתיבי עד דקבעי דוכתא ומזניני ליה קיי"ל א"צ"ג דהוא: **ההוא** אודיתא דלא כתיב בה אן כותבו וחתמו והבו ליה אביי ורבא דאמרי תרווייהו כשרה היא דהיינו דריש לקיש דאמר בפרק מי שמת ובפ' האשה שנתאלמנה חזקה אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה גדול המקנה. הכא נמי אילו לא אמר להו כותבו לא הוו כותבו להו כותבי שאלו לספרי דאביי ורבא והוו ידעי

(ב) ג"ע דהא בתוס' כאן ד"ה מר ובשזעומת מ"א ועוד צ"ד כתבו משום דכיון דכלל הש"ס הלכתא כותבי לגר ממיפך שזועה וחיוירי ואלו דעי' הוא וי"ל קיי"ל דהלכתא כר"ז.